

7. Основи експертизи продовольчих товарів. URL :
http://pidruchniki.com/12991010/ekonomika/mitna_ekspertiza_tovariv

5. Державна фіскальна служба України. Офіційний портал URL
:<http://sfs.gov.ua>

*Горбунова Ганна Сергіївна, студентка
Науковий керівник: Сушкова О.Є., к.е.н.,
доцент, доцент кафедри митної справи
ННІ ЕОМС, Університет ДФС України*

СУЧАСНІ ПІДХОДИ В УПРАВЛІННІ МИТНИМИ РИЗИКАМИ

Ураховуючи амбіційні інтеграційні плани України у світові процеси, базовою вимогою та актуальною проблемою сьогодення виступає наближення механізмів та інструментів здійснення митної справи до рівня світової практики. При цьому базовий механізм становить саме комплексна розгалужена система управління митними ризиками.

В Україні перше законодавче визначення категорії «система управління ризиками» з'явилося у Митному кодексі України, що був прийнятий у 2012 р., згідно якого «управління ризиками – робота органів доходів і зборів з аналізу ризиків, виявлення та оцінки ризиків, розроблення та практичної реалізації заходів, спрямованих на мінімізацію ризиків, оцінки ефективності та контролю застосування цих заходів» [1].

Основоположною теоретичною базою застосування управління ризиками всіма передовими митними службами світу є міжнародний стандарт AS/NZS ISO 31000:2009, розроблений митними службами Австралії та Нової Зеландії. Практично всі міжнародні стандарти у сфері застосування управління ризиками в митній галузі засновані на багаторічному досвіді роботи Австралійської Митної та Прикордонної служби та Митної служби Нової Зеландії, що робить їх прикладом одних з кращих у світі структур подібної компетенції. Усвідомлюючи необхідність переходу на нову філософію організації діяльності та зміщення акцентів від фізичних перевірок і конкретних операцій до управління ризиками та діяльності суб'єкта в цілому Австралійської Митної та Прикордонної служби, відповідно до рекомендацій Промислової групи з митних реформ впроваджено єдину систему управління кордонами, яка повністю забезпечує інтегроване управління кордонами [3]. Таким чином, Австралійська митна служба та Прикордонна служба Нової Зеландії фактично є загальноновизнаними лідерами не лише у галузі впровадження ризик-менеджменту в практику здійснення митного контролю на основі новітніх

інформаційних технологій, а й у напрямі стандартизації процедур управління ризиками.

Ще одним прикладом, може стати Королівство Нідерланди, де обсяги вантажопотоків, що переміщуються через кордон, унеможливають фізичну перевірку усіх товарів. Тому, на нідерландській митниці широко застосовується робота на основі аналізу ризиків. Аналіз та оцінювання ризиків побудовані на системі попереднього інформування (як при імпорті, так і при експорті). Суб'єкт, що має намір імпортувати товари до ЄС або експортувати товари з території Євросоюзу через пункти пропуску у Нідерландах, має інформувати про це відповідний митний орган. При цьому, він зобов'язаний надати усю, необхідну для аналізу та оцінки ризиків, інформацію про операцію. Вимоги щодо обсягів та строків подання попередньої інформації визначається на рівні законодавства Євросоюзу [4].

Литовська система управління ризиками має три рівні управління. Це: центральний рівень – управління базами даних, системами і ризиками на національному рівні; територіальний рівень – робота з системою аналізу ризиків та управління ними на рівні територіальних митниць; локальний рівень – оперативний, тактичний пошук ризиків. Профілі ризику розробляються, як на центральному, так і на регіональному рівні. В автоматизованій системі управління ризиками в пунктах пропуску часто застосовують так звані спеціальні профілі ризику (інформування уповноважених осіб митних постів про переміщення окремих транспортних засобів через митний кордон держави, без формування інструкцій інспектору, який безпосередньо здійснює контроль в пункті пропуску) [5].

Різні країни мають неоднакове законодавство з питань митної справи, проте, у більшості випадків загальні підходи є схожими. Це пов'язано із тим, що всі митні адміністрації прагнуть уніфікувати власне законодавство із міжнародними нормами та стандартами. Еталонними нормами законодавства при цьому є рекомендації ВМО.

Оцінювання ризику передбачає систематичне визначення пріоритетів управління ризиком, шляхом аналізу та порівняння їх рівнів із встановленими стандартами, прогнозованими ступенями ризику чи іншими критеріями. Оцінювання ризику буде ефективним за умови формування та практичного використання системи індикаторів ризиків, під якими розуміють особливі критерії, що використовуються для відбору та вироблення практичних заходів щодо запобігання недотриманню митного законодавства. До них відносять: код товару відповідно до товарної номенклатури; країну походження; країну відправлення товару; наявність ліцензії, вартість товару та ін. Сукупність

індикаторів ризику, заснована на систематизованій, категоризованій, проаналізованій інформації формує профіліризик, що є невід'ємним елементом системи управління ризиками. За допомогою профілів ризику органи митного контролю здійснюють практичне управління ризиками. Саме за рахунок їх застосування здійснюється заміна тотальної перевірки документів і детального огляду товарів на цільові та спрямовані на отримання результату форми митного контролю [2].

Таким чином, підходи щодо організації роботи митних органів Литовської Республіки з управління ризиками, з розподілу завдань на різних рівнях управління можуть бути корисними для розвитку української системи управління ризиками. Також цікавим є досвід щодо застосування «спеціальних» профілів ризику та використання в пунктах пропуску систем автоматичного зчитування номерів. Також, можна зробити висновок, що система управління ризиками митної служби Королівства Нідерланди є досить ефективною, але на неї вплинула відсутність сухопутної ділянки митного кордону країни. Разом з тим, досвід нідерландських колег може бути використаний в аеропортах та морських портах України, за умови, що митними органами України будуть суттєво удосконалені технології митного контролю.

Список використаних джерел

1. Митний кодекс України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верховною Радою 13.03.2012 № 4495-VI]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
2. Комаров О. В. Митний ризик як ключовий елемент механізму державного ризик-менеджменту в митній галузі [Електронний ресурс] / О. В. Комаров. - Режим доступу: http://elib.bsu.by/bitstream/123456789/35594/1/savunova_2010_1_CA_issues.
3. USAID RiskManagementDiagnosticReport: TheBureauofCustoms, December 2005 [Електронний ресурс]. – Режимдоступу: <http://www.usaid.gov>
4. Бережнюк І.Г. Управління митними ризиками в митній справі:досвід та вітчизняна практика [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/123456789/4934/1/ryzyku_monograf.pdf
5. Звіт про результати відрядження представників Державної митної служби України до Митного Департаменту Литовської Республіки з 25.05.10 по 28.05.10 (наказ Держмитслужби від 21.05.10 № 121-в).